

Odstavené kolobežky blokujú pacientom v nemocnici chodníky, prekážajú aj autám	2
Online, kosice.korzar.sme.sk, 22. 12. 2022, 20:00	
Bublina	3
Tlač, Denník SME - ďalší vydání, 23. 12. 2022	
Netopiera visenie dole hlavou nevyčerpá	4
Tlač, Denník N, 23. 12. 2022	

Odstavené kolobežky blokujú pacientom v nemocnici chodníky, prekážajú aj autám [✉](#)

📅 22. 12. 2022, 20:00, Zdroj: kosice.korzar.sme.sk [🌐](#), Vydavateľ: Petit Press, a.s., Autor: Kristian Sabo, Sentiment: Ambivalentný, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ

Dosah: 50 166 GRP: 1,11 OTS: 0,01 AVE: 1132 Eur

Chcú to riešiť, ale až na jar.

Kolobežky v areáli nemocnice (4 fotografie)

KOŠICE. V areáli Univerzitnej nemocnice Louisa Pasteura na Triede SNP v Košiciach zavádzajú zdieľané kolobežky.

Ľudia ich nechávajú na chodníkoch aj na cestách.

Problém je v tom, že tieto dopravné prostriedky bez dozoru blokujú cesty pre pacientov, ale aj vozidlá.

Súvisiaci článok Súvisiaci článok Ďalšia nehoda kolobežky v Košiciach. Zranili sa dvaja tínedžeri Čítajte Pacientka: Blokujú pohyb ťažko chorých pacientov

Pacienti sa hnevajú, vravia, že nová doba priniesla móresy, ktoré im strpcujú život.

„Je neuveriteľné, koľko kolobežiek sa v areáli nemocnice vyskytuje. Minule ich tu bolo asi 12. Ja neviem, prečo ich tam ľudia nechávajú, možno ide o pacientov, zamestnancov, ale napadlo mi aj to, či to nie je kvôli blokom za nemocnicou,“ vraví pacientka Alena.

Podľa nej v priestoroch nemocnice nemajú kolobežky čo robiť.

„Parkujú aj na chodníku, videla som ich aj na ceste. Nemocnica by s tým mala niečo robiť. Nepredpokladám, že priestor nemocnice je verejným parkoviskom. Vidím, ako chodia ráno pacienti na onkohematológiu. Ide o ťažko chorých ľudí a majú kvôli kolobežkám problém prejsť. Keby tam boli jedna, dve kolobežky, nepoviem pol slova. Ale aby bola nemocnica skladiskom kolobežiek pre súkromné osoby by príde scestné,“ doplnila Alena.

Podľa nej je potrebné problém akútne riešiť, aby nedošlo k nešťastiu.

„Som zvedavá, či nemocnica nejako zareaguje, aj keď si, pravdupovediac, neviem predstaviť, či by vedeli dať zákaz vstupu pre kolobežky,“ uzavrela sťažovateľka.

Súvisiaci článok Súvisiaci článok Kamera zachytila nehodu kolobežkára. Na priechode do neho narazilo auto Čítajte Chcú ekologickú dopravu, vyhradia priestor

Nemocnica o probléme vie a bude ho riešiť. Avšak až v jarných mesiacoch.

Hovorkyňa Monika Krišková tvrdí, že situácia je zložitá, pretože nemocnica podporuje ekologickú dopravu.

„Vždy je dobré, keď návštevníci nemocnice, naši zamestnanci, študenti, ktorí prichádzajú na prax, prípadne aj pacienti, ktorých zdravotný stav to umožňuje, prichádzajú do areálu nemocnice na ekologickom dopravnom prostriedku, akým je kolobežka. Navyše tak nezaberajú ďalšie parkovacie miesta, ako by sa stalo, keby dochádzali autom. To je v našich autami preplnených areáloch veľmi prínosné,“ uviedla Krišková.

Zdôraznila však, že v každom prípade budú na užívateľov kolobežiek apelovať, aby boli pri ich používaní tolerantní a ohľaduplní voči ostatným účastníkom cestnej premávky v areáloch nemocnice.

„A to voči chodcom, ktorí využívajú chodníky, aj voči vodičom áut. Ohľaduplnosť je potrebná nielen pri presune na kolobežke, ale aj pri zaparkovaní a odstavení kolobežiek tak, aby nedochádzalo k ich nahromadeniu na jednom mieste, čo potom bráni chodcom v užívaní chodníka. Nateraz budeme riešiť túto záležitosť osvetou na našich sociálnych sieťach a tiež požiadame o súčinnosť v tomto smere Lekársku fakultu **UPJŠ**. Zároveň plánujeme v jarných mesiacoch na Triede SNP vytvoriť priestor na ich bezpečné odstavenie, aby nekomplikovali prechod pacientov, chodcov, ani prejazd vozidiel po areáli,“ uzavrela hovorkyňa nemocnice.

Autor: Kristian Sabo

Bublina

23. 12. 2022, Zdroj: **Denník SME - ďalší vydání**, Strana: 30, Vydavateľ: **Petit Press, a.s.**, Autor: **Zuzana Líšková, Katarína Gasko**, Sentiment: **Positívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **UPJŠ**, Ďalšie zdroje: **Denník SME**
Dosah: **461 108 GRP: 10,25 OTS: 0,10 AVE: 12172 Eur**

v spolupráci s detským časopisom Bublina

Krehká krása

Pri zdobení vianočného stromčeka môžete naraziť na papierové, drevené, kovové, látkové, plastové, vlnené, ale aj sklené ozdoby. Tie najkrehkejšie sú práve sklené. Ak máte od nich doma odložené pôvodné škatule, skúste sa pozrieť, kde ich vyrobili. Možno nájdete aj tie originálne, ručne fúkané a zdobené z Čadce.

Majstrovské fúkačky

Závod v Čadci vyrába sklenené ozdoby už od roku 1954. Ročne vyrobí aj milión kusov. Sú to všelijaké vianočné gule, hríbiky, šišky, zvončeky či špice. Každý kus je jedinečný. Vyfukujú ich pracovníčky zo sklenených rúrok nad plameňom s teplotou 800 až 1000 stupňov Celzia. Iné tvary ako gule dokáže vyfúknuť len zopár z nich.

Farby a vzory od výmyslu sveta

Ozdoby sa po vyfúknutí môžu postriebriť alebo nafarbiť. Na mnohé sa neskôr ručne maľujú rôzne vzory. V Čadci vyrábajú naozaj všeličo. Ponúkajú 300 rôznych odtieňov a až 12-tisíc vzorov! Postavičky, zvieratká, domčeky alebo hviezdičky sa nefúkajú, ale tvarujú vo formách. V poslednom čase popularita sklenených slovenských ozdôb vzrástla a až polovica ich výrobkov ostáva doma.

Praveký ihličnan

Veľa z nás má na Vianoce doma živé stromčeky, mnohí zasa plastové. Každý z nich je však ihličnatý – jedlička, smrek alebo borovica, či jeho napodobenina. Ak by niekto chcel naozaj originálny, praveký vianočný stromček, mohol by siahnuť po wolémii vznešenej. Tento úchvatný ihličnan pochádza až z obdobia dinosaurov – z jury.

Prežili dinosaury

Podľa všetkých mali wolémie vyhynúť už pred miliónmi rokov. V roku 1994 sa však Austráľčan David Noble z Národného parku Nového Južného Walesu vybral na prechádzku do miestnych hlbokých kaňonov. V pralese tu našiel skupinu zaujímavých a krásnych stromov, ktoré dosahovali výšku až 40 metrov. Po príchode domov preskúmala Kráľovská botanická záhrada v Sydney vetvičku z jedného z nich a nechceli veriť vlastným očiam. Wolémie totiž dovtedy poznali len zo skamenelín. Rástli na Zemi pred 250 až 300 miliónmi rokov!

Botanický nález storočia

Austrália si uvedomuje, aké sú wolémie jedinečné. Ich nález prekvapil celý svet. „Objav týchto stromov by sa dal porovnať k nálezu žijúceho dinosaura na nejakom zabudnutom mieste na zemeguli,“ povedal profesor Carrick Chambers, riaditeľ Kráľovskej botanickej záhrady. Stromy vytvárajú viacnásobné kmene a práve to im asi umožnilo prežiť v izolácii dlhé milióny rokov. Ak niečo poškodí hlavný kmeň alebo uhynie, nahradí ho ten vedľajší.

Wolémia sa stala súčasťou austrálskej kultúry. Učí sa o nej v školách a dokonca o nej zložili aj niekoľko piesní. Vo voľnej prírode sa našlo iba okolo sto dospelých stromov. Aby ich Austráľčania ochránili a zabezpečili im prežitie, mladé rastlinky predávajú do celého sveta. Výťažok putuje na fond záchrany wolémie aj iných ohrozených rastlinných druhov. Jeden stromček mohli vidieť aj návštevníci zoo Bratislava v DinoParku, ďalší rastie v bratislavskej botanickej záhrade a v Botanickej záhrade **UPJŠ** v Košiciach.

Vytvor si vlastné ozdoby! Ozdob stromček podľa seba. Rozmotaj riešenie vianočnej tajničky. Všetky vianočné stromčeky sú ...

Autor: | text Zuzana Líšková | ilustrácia Katarína Gasko

Netopiera visenie dole hlavou nevyčerpá [☑](#)

📅 23. 12. 2022, Zdroj: **Denník N**, Strany: 20, 21, Vydavateľ: **N Press, s.r.o.**, Autor: **Karol Sudor**, Sentiment: **Positívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **UPJŠ**

Dosah: 13 000 GRP: 0,29 OTS: 0,00 AVE: 5999 Eur

Rubrika: ROZHOVORY

Zoológ Marcel Uhrin

Väčšina má len veľkosť drozda, ale dožívajú sa výnimočného veku

Vedia oddialiť pôrod, rodia proti gravitácii a dožijú sa aj 40 rokov.

Netopiere kričia tak hlasno, že keby to nebol ultrazvuk, ohluchli by sme, hovorí Marcel Uhrin, ktorý skúma netopiere.

Čo vás priviedlo k záujmu o netopiere?

Bola to náhoda. K prírode som mal blízko od detstva, študoval som biológiu. Keď som si po vysokej škole v roku 1990 hľadal prácu, poslal som až 120 žiadostí o prijatie do zamestnania. Neprišla jediná odpoveď. Vlastne prišla – po štyroch rokoch sa ma jedna firma vážne spýtala, či ešte stále mám záujem. Nemal som.

No ešte v roku 1990 mi vtedajší riaditeľ Chránenej krajiny Muránska planina pošepol, že je voľné miesto v chránenej krajine oblasti Slovenský kras. Dnes sú obidve tieto územia národnými parkami. Nastúpil som teda ako zoológ tam, kam chodievalo a dodnes chodievalo množstvo výskumníkov od nás aj zo zahraničia.

A keďže ide o územie bohaté na jaskyne, k netopierom už bolo blízko.

Presne tak. Raz som tam sprevádzal dvoch významných zoológov a práve oni medzi rečou spomenuli, že na Slovensku sa nik nevenuje výskumu netopierov. Už v ten večer som v knižnici začal študovať príslušnú literatúru. Ostalo mi to dodnes, popri netopieroch sa však venujem aj obojživelníkom či vtákom.

Ostaneme len pri netopieroch. Je to síce cicavec, ale žiadna myš, keďže nejde o hlodavca.

Výnimočná u netopiera je práve kombinácia toho, že ide o cicavca, ktorý vie zároveň aktívne lietať. Tu spomeniem aj poletušku slovanskú, čo je hlodavec schopný plachtiť vďaka kožnej riase medzi končatinami. Žije v sibírskych lesoch a vie sa spustiť zo stromu na strom ako rogal. Nelieťa teda, iba plachtí.

Netopier však má evolučne kompletne prebudované predné končatiny na krídlo, teda akoby naše ruky. Medzi prstami je kožovitá blana, pričom rameno a predlaktie má skrátené a blízko tela. Zjednodušene povedané – lieta dľaňami.

Na všetky ostatné činnosti mu teda ostali len zadné nohy?

Áno. Práve to spôsobilo, že keď je v pokojovom režime, musí za ne visieť dole hlavou. Inú možnosť uloženia sa vlastne nemá. Preto sa u netopierov musela preorganizovať celá vnútorná sústava, všetky orgány. Koniec koncov, samica rodí mláďa proti gravitácii.

Keď sa človek zavesí na hrazdu, a je jedno, či hore alebo dole hlavou, nejaký čas síce vydrží visieť, ale nakoniec spadne. Prečo to netopier vydrží dlhodobo?

Človek musí do visenia vkladať energiu. Netopier má kostičky v zadných nohách usporiadané do akéhosi mechanického zámku. Vďaka tomu dokáže visieť celý deň a v zimovisku aj celú zimu bez vynaloženia energie. Nijako ho to nevyčerpáva. A vďaka úpravám v rytmike srdca a krvnom obehu sa mu pri tom ani nenaťvá krv do hlavy.

Netopier sa v priestore orientuje echolokáciou, teda ultrazvukom. Ako to funguje?

Existujú dva typy netopierov. Jeden kričí ústami, druhý má na to špeciálne výrastky na nose a zvuk vydáva cez nozdry. To zakričanie trvá len milisekundy, pričom tento zvuk sa následne netopierovi odrazí od prekážky. A práve podľa toho sa orientuje v krajine.

Netopier takto lokalizuje aj korisť. Je to fascinujúce, ak vezmeme do úvahy, že často ide o hmyz o veľkosti komára, prípadne aj menší. Predstavte si to – netopier na milisekundu zakričí, zvuk sa mu odrazí a on presne vie, či je pred ním pevná prekážka alebo lietajúca korisť. Potom ju chyťí buď priamo do úst, prípadne do chvostovej blany, kde si ju „upraví“ a následne zožerie.

Niektoré netopiere, hoci nejde o veľa druhov, sa živia aj rybami. Na zadných končatinách majú pazúriky v tvare háčikov, ktoré spustia pod hladinu vo chvíli, keď ultrazvukom lokalizujú práve rybu. Potom s ňou vzlietnu, posunú si ju do úst a skonzumujú. A existujú aj netopiere, ktoré konzumujú malé vtáky alebo žaby.

Má ultrazvukový výkrik vysoké decibely?

Veľmi vysoké. My ich nepočujeme, lebo sú vyššie ako 16 či 20 kHz, ale keby boli v našom frekvenčnom pásme a počuli by sme ich, mohli by nám poškodiť sluch.

Netopier ich však počuje. Prečo neohluchne?

Má na to špeciálne mechanizmy v ušiach. Milisekundy pred výkrikom zabezpečia špeciálne svaly v strednom uchu zníženie citlivosti sluchu. Netopier v podstate zablokuje svoj sluch práve preto, aby neohluchol. Je to mimoriadny úkaz, lebo sa to deje v rýchlych intervaloch – milisekunda výkrik, niekoľko milisekúnd prestávka, počas ktorého sa sluch odblokuje, opäť výkrik a tak ďalej. Odrazený zvuk teda počuje, svoj výkrik nie.

Väčšie netopiere, ktoré lovia napríklad nočné motýle, majú výkriky dlhšie a s nižšou frekvenciou, kým menšie netopiere loviace napríklad maličké komáre využívajú výkriky kratšie a s vyššou frekvenciou.

Prečo vlastne potrebujú echolokáciu, keď majú oči?

Všetky netopiere síce vidia, ale nie je to u nich rozhodujúci zmysel. Stal sa ním sluch. Zrakom sa orientujú skôr v sociálnych interakciách, teda pri mláďatách, samiciach, v úkrytoch a podobne. To platí pre menšie druhy netopierov.

Existujú však aj takzvané kalone, ktoré sa živia prevažne rastlinnou potravou v trópoch, napríklad banánmi, citrusovými plodmi a podobne. Moderné výskumy hovoria, že postupne prišli o schopnosť echolokácie, ale zato majú veľmi veľké oči. Anglicky sa im hovorí aj lietajúce líšky a nemecky zase lietajúce psy.

Koľko druhov netopierov poznáme?

Dnes už asi 1200 druhov. A prevažná väčšina z nich sa orientuje echolokáciou.

Je pravdou alebo mýtom, že sa ľuďom zvyknú zamotať do vlasov?

Je to jeden z najčastejších mýtov. Pri jemnosti echolokácie je absolútne vylúčené, aby narazili do hlavy človeka a zamotali sa vo vlasoch. Nestane sa to ani v jaskyni, ani v lese, ani nikde. Maximum, čo sa môže stať, je to, že ak vojdete do jaskyne, kde sú ich tisíce, tak v trme-vrme o vás zavadia krídlom. Celá povera vznikla len z ich tajomnosti, keďže ide o nočné lietajúce zvieratá. Pre stredovekého človeka museli byť záhadou. Tak o nich vznikli aj mýty previazané s upírmí, respektíve mýty, že pribitím mŕtveho netopiera na bránu možno niekoho zakliať a podobne.

Ako žijú v našom, teda v miernom pásme? Vždy v kolóniách?

Áno, pričom malé kolónie majú povedzme 10 až 20 kusov, ale najväčšie aj milióny kusov. Napríklad tadarida guánová žije v kolóniách, kde je aj päť až desať miliónov kusov v jedinej jaskyni. Vyskytuje sa napríklad v niektorých častiach juhu USA.

Na podkroví kostola v Revúckej vrchovine sa vraj zhromažďuje až päťtisíc jedincov.

To je lokalita, ktorú sme objavili už dávnejšie, konkrétne ide o kostol v Ratkovej. Sídli tam zmiešaná kolónia netopiera veľkého a ostrouchého. Ide o najväčšiu reprodukčnú kolóniu týchto druhov v podkroví v strednej Európe, lebo keď tam každá samica porodí jedno mláďa, spolu ich môže byť až desaťtisíc.

V priebehu sezóny sú totiž samice a samce oddelené, funguje tam akási segregácia pohlaví. Samice vtedy žijú v kolóniách, pričom obývajú dutiny stromov alebo ľudské stavby ako spomínané podkrovie kostola. Starajú sa tam o mláďatá, ktoré sa im rodia od mája do augusta. Dojčia ich mliekom, a kým nie sú osrstené a nedokážu samostatne lietať, samica s nimi lieta von tak, že sa prichytia o jej telo.

Keď už sú mladé netopiere schopné letu, kolónie sa rozpadávajú. To sa deje koncom leta. A neskôr, na jeseň, sa dospelé samice vracajú do predošlých úkrytov – obvykle nimi bývajú vchody do jaskýň, baní a podobne. Majú voči nim silnú sociálnu vernosť. Zgrupuje sa ich tam veľké množstvo, lebo tam prilietajú aj dovtedy oddelené samce.

Niektoré druhy to však majú inak – samec čaká v dutine stromu, odkiaľ vydáva „reklamné“ výkriky, aby prilákal samice. Je to podobné jelenej ruji.

Čiže prichádza čas párenia.

Áno. Pária sa klasicky ako všetky cicavce, samce majú penis, samičky vagínu. Zavesia sa vedľa seba dole hlavou na nejaký výbežok a pritúlia sa. Sú totiž veľmi ohybné a obratné. Potom už prichádza zima, a tak zalezú do zimovísk. Nimi sú priamo jaskyne, bane či pivnice. Tam zimu prespia. Keď sa na jar preberú, začne dochádzať k pôrodom.

Počkať – pária sa na jeseň a rodia až na jar?

Presne tak. Majú totiž niekoľko mechanizmov, ako dokážu pôrody oddialiť. Napríklad sa spermie v tele samice inaktivujú, aby sa na jar opäť „prebrali“. Ďalším spôsobom je utajená gravidita, čiže vajíčko sa hneď nezahniezdi v stene maternice, ale istý čas čaká. Alebo sa dočasne pozastaví takzvané ryhovanie oplodneného vajíčka.

Vďaka tomu sa mláďatá rodia až na jar, keď majú netopiere opäť dostatok potravy. Už som spomínal, že sa narodia v protismere gravitácie, keďže samička počas pôrodu visí, takže mláďatá následne zlezú po tele matky k bradavkám a začnú piť mlieko. Matky si ich pridriavajú krídlami, aby nespadli.

Koľko mláďat majú?

Obvykle len jedno ročne, veľmi výnimočne aj dve.

O mladé sa starajú iba samice?

Áno, je to tak. Samce sa na starostlivosti nijako nepodieľajú, v čase pôrodu už sú preč.

Keď sedávam za súmraku pred domom, vídavam okolo lietajú niekoľko netopierov. Znamená to, že žijú niekde blízko?

Jednoznačne. Čas súmraku je aj najlepší čas na sledovanie ich aktivity. Celý deň sú totiž v úkryte – v stromoch, na povalách domov a podobne. Najmä počas horúceho leta sa dehydrujú, takže podvečer sa potrebujú ísť niekam napiť. Vtedy sú relatívne nápadné.

V noci už lovia. Najaktívnejšie sú v prvej polovici noci, neskôr už menej, vracajú sa do úkrytov. Ak však chytili málo potravy, časť jedincov sa ešte môže vrátiť. Keď majú samice mladé, ktoré ešte nevedia lietať, aktivita lovu prebieha rýchlo a krátko, lebo si kvôli dojčeniu nemôžu dovoliť odletieť na dlhší čas.

Koľko kilometrov nalietajú?

Zistili sme, že napríklad raniak obrovský preletí za jednu noc aj 150 kilometrov tam a späť do úkrytu. Ide teda o relatívne veľké vzdialenosti. Migrujúce druhy, napríklad večernica parková, zvládnu počas sťahovania aj tritisíc kilometrov.

Dožívajú sa vysokého veku?

Vzhľadom na svoju veľkosť sa dožívajú priam výnimočného veku. Väčšina netopierov má len veľkosť drozda. Ale kým myš sa dožije povedzme štyri až päť rokov a piskor ledva jednu sezónu, netopier žije desiatky rokov. Rekordy sú 45 až 50 rokov.

Netopierov je zjavne dosť. Prečo sú chránené? Neohrozujú ich ani poľovníci, ani návštevníci jaskýň či lesov.

Je to komplexnejšia problematika – u nás sa síce netopiere nejedia, ale v Indonézii a Oceánii sa kalone lovia pomerne intenzívne. A netopiere sa jedia aj v Číne. Koniec koncov, z jedného z tamojších mokrých trhov sa rozšíril covid-19. V niektorých krajinách sa netopiere využívajú aj ako súčasť ich tradičných medicín. Toto je jedno z ohrození populácií.

Problémom je aj to, že kalone v trópech nalietajú na plody kultúrnych rastlín ako citrusy a banány. Tamojší farmári ich preto nenávidia a snažia sa ich likvidovať. Napríklad vydymovaním z jaskýň. Farmári totiž neraz nevedia, že mnohé z netopierov môžu byť aj opeľovačmi množstva kultúrnych rastlín.

Intenzifikácia poľnohospodárstva a pesticídy zase spôsobili, že v Európe úplne vymizli populácie niektorých druhov netopierov. Napríklad u nás ešte bežný druh podkovár malý v Nemecku vyhynul. Teraz tam robia množstvo opatrení vrátane umelých zimovísk, aby sa znovu objavil.

Obrovské množstvo netopierov tiež zahynie na cestách, napríklad na diaľniciach. Ukázali to až detailné výskumy posledných rokov. No a obrovským nebezpečenstvom pre ne sú veterné elektrárne. Zelená energia, ku ktorej sa inak správne utiekame, má teda aj negatíva. Napríklad známe veterné parky v Rakúsku ročne zabijú tisíce vtákov a netopierov.

Netopiere sú pritom pre človeka mimoriadne užitočné. Keby nežrali komáre, nechcem vidieť, aká situácia s nimi by v lete bývala v Bratislave. Samozrejme, vtipkujem.

Netopiere teda žijú aj vo veľkých mestách?

Jasné. Mestským, urbánnym netopierom sa teraz v rámci výskumu venujeme viac, konkrétne v Košiciach fenoménu takzvaných invázií. Poviem konkrétny príklad – raz jedna rodina odcestovala na neskorú letnú dovolenku a nechala na oknách bytu otvorené vetračky. Po návrate ma privolali a už som len pozeral, čo tam s ich bielym vlasovým kobercom vďaka trusu narobili netopiere. Len z toho bytu som ich vytiahol takmer 400. Najviac sa ich ukrylo v koľajničkách vertikálnych žalúzií.

Ochutnali ste niekedy netopiera?

Nie. Síce som za netopiermi precestoval „celý svet“ s výnimkou Ameriky, ale na trhu som na ne nikdy nenarazil. Keby mi ich niekto ponúkol, asi by som ich ochutnal, lebo otázka nechutnosti či delikatesy je len vecou konvencie a som celkom zvedavý človek. Inak som ich skúmal v Saudskej Arábii, Izraeli, Libanone, Sýrii, Iráne, Ománe, Spojených arabských emirátoch, v Číne, na celom Balkáne, v celej Európe, a tiež v Líbyi, Namíbii, Mauretánii a ďalších afrických krajinách.

Čo na nich skúmate?

Často mapujeme miestne druhy, teda ich ekológiu a biológiu, lebo sa o tom vie málo alebo vôbec nič. Takto sme objavili viac nových druhov netopierov. Nahrávame aj ich echolokácie, analyzujeme ich, skúmame potravu a podobne.

Už ste spomenuli súvis konzumácie netopiera s rozšírením pandémie korony z čínskeho trhu.

Jedno je isté – pandémia zabezpečila taký prísun peňazí do vedy a výskumu vo svete, ako asi nič iné. Covidová veda doslova explodovala. Dlhodobo sa vedelo, že koronavírusy sú bežnou vírusovou faunou niektorých druhov netopierov nielen v Číne. Sú typické pre podkôvare, ale nemajú u nich žiadnu patogenitu.

Epidémia akcelerovala výskum a ukázalo sa, že tieto vírusy dokážu veľmi rýchlo mutovať. A práve mutácie umožnia preskočenie vírusu na iného nositeľa a zvyšovanie ich patogenity. Začiatkom tohto roka v Science vyšiel súhrnný článok, ktorý spätne lokalizoval dokonca aj konkrétne kliečky na mokrom trhu vo Wuhane, teda miesta, kde sa pandémia začala.

Ukázalo sa, že prenos vírusu nebol z netopiera priamo na človeka, ale z netopiera na iné zvieratá, respektíve cicavce, konkrétne na pásovce a menšie šelmy, kde vírus mutoval, a až ich konzumáciou preskočil na človeka. Taká je v súčasnosti veľmi zjednodušená predstava o tomto fenoméne.

Obrovským nebezpečenstvom pre ne sú veterné elektrárne. Zelená energia, ku ktorej sa inak správne utiekame, má teda aj negatíva. Napríklad známe veterné parky v Rakúsku ročne zabijú tisíce vtákov a netopierov.

FOTO – ADOBESTOCK

Marcel Uhrin (56)

Vyrastal v Smolníckej Hute a Revúcej, vyštudoval biológiu na Prírodovedeckej fakulte **UPJŠ** v Košiciach, doktorom sa stal na Fakulte ekológie a environmentalistiky TU vo Zvolene. Patrí k našim uznávaným zoológom a ekológom. Pätnásť rokov sa venoval ochrane prírody, bol riaditeľom Národného parku Muránska planina, dnes je docentom v Ústave biologických a ekologických vied PF **UPJŠ**. Dlhodobo sa venuje téme netopierov. Žije v Muránskej Dlhej Lúke.

Autor: KAROL SUDOR reportér